

Nr 85.

Av herr **Törnkvist** i Karlskrona, *angående ifrågasatt indragning av vissa sjömanshus.*

Till 1928 års riksdag meddelade dåvarande statsrådet och chefen för handelsdepartementet att han ämnade hos Kungl. Maj:t föreslå till indragning 13 av rikets 47 sjömanshus i syfte att uppnå dels förenklingar i sjömanshusens administration och dels besparingar i samma administration.

Riksdagen begärde i skrivelse till Konungen år 1915 »en undersökning rörande sjömanshusens befattning med de värnpliktigas inskrivning och redovisning, därvid borde beräknas, till vilket belopp kostnaderna därför ävensom kostnaderna för sjömanshusens förvaltning för övriga statsändamål kunde anses belöpa sig. I samband därmed borde övervägas, i vad mån ett särskiljande av sjömanshusens understödjande och förvaltande myndighet kunde äga rum». Kungl. Maj:t uppdrog åt sitt kommerskollegium att företaga denna undersökning och framlägga de förslag, som undersökningen kunde ge anledning till. Förslag till omorganisation av sjömanshusens verksamhet överlämnades till kollegium i slutet av år 1919.

När ovan nämnda indragningsförslag framlades för riksdagen år 1928, hade nio år gått till ända sedan sjömanshussakkunniga framlade sitt omorganisationsförslag. Då hade kollegiet icke hunnit med att taga ställning till omorganisationsfrågan i dess helhet. Något slutligt ståndpunkttagande till omorganisationen av sjömanshusen kunde nämligen, enligt kommerskollegii uttalande, icke åvägbringas, förrän ställning tagits till ett av de s. k. skeppstjänstkommitterade utarbetat förslag angående ordnande av sjömanspensioneringen.

Men kollegiet fann det angeläget, att, i avvaktan på en slutlig prövning av båda förenämnda frågor, en åtminstone provisorisk omorganisation av sjömanshusen i form av de indragningar, som föreslogos, åstadkommes. De närmaste motiven för kollegiums förslag syntes vara, att vissa av de sjömanshus, som skulle indragas, sköttes illa.

Vid den granskning 1928 års riksdag företog av dessa indragningsplaner befanns det att de ej kunde tillstyrkas. Tvärtom, de avrättades bestämt av riksdagen. Riksdagen ville att de skilda delarna av det stora frågekomplexet skulle handläggas i naturlig ordning. Indragning av sjömanshus borde kombineras med frågan om omorganisationen av hela sjömanshusförvaltningen. »Riksdagen får som sin mening framhålla», heter det i dess skrivelse till Konungen i denna sak nämnda år, »att — — — det icke synes riksdagen lämpligt att, innan slutlig ståndpunkt kunnat tagas till omorganisationsfrågan i hela dess vidd, nu vidtaga indragning av vissa sjömanshus och i samband därmed verkställa ny sjömanshusdistriktsindelning och ny

indelning av sjömanshusen å de olika sjörullföringsområdena. Riksdagen kan sålunda icke dela kommerskollegii av departementschefen förordade förslag härutinnan.»

Inför 1929 års riksdag tillkännagav dåvarande statsrådet och chefen för handelsdepartementet att även han ämnade råda Konungen att indraga de 13 året förut till indragning föreslagna sjömanshusen. Detta oaktat föregående riksdag ganska bestämt avrådde från denna operation. Med anledning därav återupptog riksdagen ärendet till förnyat övervägande. Riksdagen återupprepade sin avrådan under förklaring, »att anledning till ett frångående av riksdagens förut uttalade uppfattning rörande sjömanshusens organisationsfråga icke heller då syntes riksdagen i princip föreligga — —».

Även nu återkommer statsrådet och chefen för handelsdepartementet till denna fråga. I tionde huvudtiteln, rubriken »ersättning åt sjömanshusen» meddelar handelsministern, sedan han redogjort för ärendet, att han senare kommer att underställa Kungl. Maj:ts prövning frågan om indragning av 14 sjömanshus.

Riksdagens röst har synbarligen ingen förtroendeingivande klang inom den del av Kungl. Maj:ts kansli, som handelsdepartementet omfattar. Två riksdagars samstämmiga uttalande i samma fråga synes ingenting betyda i dess strävan att bringa sjömanshusinstitutionen in i lämpliga arbetsbanor. Det som av riksdagen åren 1928 och 1929 ansågs lämpligt och nyttigt kan icke heller 1934 anses olämpligt och onyttigt, så mycket mindre som något nytt motiv mot riksdagens uttalade mening icke på något sätt antytts av handelsministern. För att riksdagen ånyo skall få tillfälle att uttala sin mening om denna två gånger tidigare behandlade sak hemställer jag,

att riksdagen, i anledning av de uttalanden, som förekomma i tionde huvudtiteln till årets riksdag, under rubriken »Ersättning åt sjömanshusen», måtte uttala, att det icke synes riksdagen lämpligt att, innan slutlig ståndpunkt kunnat tagas till omorganisationsfrågan i hela dess vidd, nu vidtaga indragning av vissa sjömanshus och i samband därmed verkställa ny sjömanshusdistriktsindelning och ny indelning av sjömanshusen å de olika sjörullföringsområdena.

Stockholm den 20 januari 1934.

Algot Törnkvist
i Karlskrona.